

สิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการต่อต้านและการอ้างสิทธิป้องกันตัวของอิสราเอล

การโจมตีทางทหารของอิสราเอลในฉนวนกาซา ซึ่งเริ่มต้นเมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2023 ได้ก่อให้เกิดความเสียหายและการสูญเสียชีวิตมนุษย์อย่างมหาศาล มีชาวปาเลสไตน์กว่า 61,200 คนถูกสังหาร โดยประมาณ 80% เป็นพลเรือน เมืองทั้งเมือง เช่น ราฟาห์ ถูกทำลายราบคาบ และโครงสร้างพื้นฐานของกาซาร้อยละ 80 รวมถึงโรงพยาบาล โรงเรียน และระบบน้ำ ถูกทำลาย การโจมตีนี้ไม่สามารถจัดเป็น “สงคราม” ตามแบบแผนได้ แทนที่จะเป็นความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างสองรัฐที่มีอธิปไตย นี่คือการโจมตีโดยอำนาจยึดครองต่อประชากรพลเรือนที่อยู่ภายใต้การควบคุมของตน บทความนี้เสนอข้อโต้แย้งทางกฎหมายสามประการที่เกี่ยวข้องกัน: (1) ชาวปาเลสไตน์มีสิทธิที่ได้รับการยอมรับตามกฎหมายระหว่างประเทศในการต่อต้านการยึดครอง; (2) อิสราเอล ในฐานะอำนาจยึดครอง ไม่สามารถอ้างการป้องกันตัวตามมาตรา 51 ของกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อพิสูจน์การรณรงค์ทางทหารในกาซาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย; และ (3) การกระทำของอิสราเอลถือเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงและซ้ำซาก รวมถึงการยึดครองที่ผิดกฎหมาย การแบ่งแยกสีผิว (apartheid) และการเพิกเฉยต่อบรรทัดฐานทางกฎหมายอย่างเป็นระบบ

สิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการต่อต้านการยึดครอง

สิทธิในการต่อต้านการยึดครองจากต่างชาติมีรากฐานที่มั่นคงในกฎหมายระหว่างประเทศ สิทธินี้มาจากหลักการกำหนดชะตากรรมตนเอง ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 1 ของกฎบัตรสหประชาชาติ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและการเมือง (ICCPR) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ICESCR) สำหรับชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ภายใต้การยึดครองของอิสราเอลตั้งแต่ปี 1967 ในเขตเวสต์แบงก์ เยรูซาเลมตะวันออก และกาซา สิทธินี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยืนยันถึงความชอบธรรมของการต่อต้านในมติหลายฉบับ มติ 37/43 (1982) ระบุถึง “ความชอบธรรมของการต่อสู้ของประชาชนเพื่อเอกราช ความสมบูรณ์ของดินแดน ความเป็นเอกภาพแห่งชาติ และการปลดปล่อยจากการปกครองของอาณานิคมและต่างชาติ และการยึดครองจากต่างชาติด้วยวิธีการทุกอย่างที่มี รวมถึงการต่อสู้ด้วยอาวุธ” นอกจากนี้ มาตรา 1(4) ของพิธีสารเพิ่มเติม I ต่อนุสัญญาเจนีวา (1977) รับรองความขัดแย้งทางอาวุธที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่ต่อต้านการยึดครองจากต่างชาติหรือการปกครองแบบอาณานิคมว่าเป็นความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศ ซึ่งให้ความชอบธรรมแก่การต่อสู้ดังกล่าวภายใต้กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL)

แม้ว่าอิสราเอลจะถอนการตั้งถิ่นฐานออกจากกาซาอย่างเป็นทางการในปี 2005 ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ) ได้ยืนยันในความเห็นที่ปรึกษาเมื่อเดือนกรกฎาคม 2024 ว่ากาซายังคงถูกยึดครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ เนื่องจากอิสราเอลควบคุมพรมแดน น่านฟ้า และการเข้าถึงทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพ สถานะทางกฎหมายนี้กระตุ้นให้เกิดสิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการต่อต้านการยึดครอง

ความสามารถของอิสราเอลในการอ้างการป้องกันตัวต่อดินแดนที่ถูกยึดครอง

อิสราเอลมักอ้างถึงมาตรา 51 ของกฎบัตรสหประชาชาติเพื่อพิสูจน์การกระทำทางทหารว่าเป็นการป้องกันตัว อย่างไรก็ตาม ข้อโต้แย้งทางกฎหมายนี้ไม่สามารถใช้ได้กับบริบทของดินแดนที่ถูกยึดครอง ความเห็นที่ปรึกษาของ ICJ ในปี 2004 เกี่ยวกับ **ผลทางกฎหมายของการสร้างกำแพงในดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง** ชี้แจงว่าการป้องกันตัวตามมาตรา 51 ใช้ได้เฉพาะเมื่อตอบสนองต่อการโจมตีด้วยอาวุธจากผู้อื่น ศาลระบุอย่างชัดเจนว่า:

“มาตรา 51 ของกฎบัตร... ไม่มีความเกี่ยวข้องในกรณีนี้ เนื่องจากอิสราเอลไม่ได้อ้างว่าการโจมตีต่อตนนั้นมาจากผู้อื่นต่างชาติ” (ICJ, 2004, ย่อหน้า 139)

ในทางกลับกัน ในฐานะอำนาจยึดครอง อิสราเอลมีพันธผูกพันตามอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่ (1949) ซึ่งควบคุมภาระหน้าที่ต่อประชากรที่ถูกยึดครอง รวมถึงการปกป้องพลเรือน (มาตรา 27 และ 33) การห้ามลงโทษแบบกลุ่ม และหน้าที่ในการรับรองการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็น เช่น อาหาร น้ำ และการดูแลสุขภาพ (มาตรา 49 และ 55)

พฤติกรรมทางทหารของอิสราเอลในกาซาละเมิดภาระหน้าที่เหล่านี้อย่างโจ่งแจ้ง การเสียชีวิตของชาวปาเลสไตน์กว่า 61,200 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงและเด็ก พร้อมกับการทำลายบ้านเรือน โรงพยาบาล และโรงเรียนร้อยละ 80 ไม่สามารถพิสูจน์ได้ด้วยเหตุผลด้านความมั่นคงที่ชอบธรรม การปิดล้อมและการคว่ำบาตรภาษา ซึ่งมีผลตั้งแต่ปี 2007 ถือเป็นการลงโทษแบบกลุ่มตาม IHL และถูกประณามในฐานะดังกล่าวโดยคณะกรรมการสอบสวนของสหประชาชาติเกี่ยวกับความขัดแย้งในกาซา (2009) และได้รับการยืนยันอีกครั้งโดย Amnesty International ในปี 2024

การโจมตีราฟาห์ในเดือนพฤษภาคม 2024 ถือว่าร้ายแรงเป็นพิเศษ ซึ่งเริ่มต้นขึ้นโดยขัดต่อมาตรการชั่วคราวที่ออกโดย ICJ ในคดีฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ **แอฟริกาใต้ต่ออิสราเอล** ปฏิบัติการนี้ทำให้ชาวปาเลสไตน์ 1.2 ล้านคนต้องพลัดถิ่นและปิดจุดผ่านแดนราฟาห์ ซึ่งเป็นประตูหลักสำหรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทำให้วิกฤตการณ์ด้านมนุษยธรรมรุนแรงขึ้น การทำลายสิ่งแวดล้อมและโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรของกาซา รวมถึงพืชพรรณร้อยละ 80 พื้นที่เพาะปลูกร้อยละ 70 บ่อน้ำใต้ดินร้อยละ 47 และถ้ำน้ำร้อยละ 65 ละเมิดมาตรา 55 ของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่ ซึ่งกำหนดให้อำนาจยึดครองต้องรับรองการจัดหาอาหารและเวชภัณฑ์ให้กับประชากร

การละเมิดซ้ำซากและการกีดเซาะบรรทัดฐานทางกฎหมาย

นโยบายของอิสราเอลในดินแดนปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) เผยให้เห็นรูปแบบที่สม่ำเสมอของการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศและการเพิกเฉยต่อภาระหน้าที่ทางกฎหมาย ในขณะที่ประณามผู้อื่นที่มีพฤติกรรมคล้ายกัน การละเมิดเหล่านี้เห็นได้ชัดในสามด้านหลัก:

การขยายตัวและการตั้งถิ่นฐานที่ผิดกฎหมาย

ตามมาตรา 49(6) ของอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่สี่ การย้ายประชากรของผู้ยึดครองไปยังดินแดนที่ถูกยึดครองเป็นสิ่งต้องห้าม อย่างไรก็ตาม อิสราเอลได้อนุญาตให้มีการก่อสร้างหน่วยที่อยู่อาศัยของผู้ตั้งถิ่นฐานเกือบ 24,000 หน่วยในเขตเวสต์แบงก์ระหว่างปี 2009 ถึง 2020 และควบคุมที่ดินกว่า 675,000 ไร่ในเวสต์แบงก์สำหรับการ

ตั้งถิ่นฐาน การกระทำเหล่านี้ทำให้ดินแดนปาเลสไตน์แตกแยกและบ่อนทำลายความเป็นไปได้ของรัฐปาเลสไตน์ในอนาคต

ความเห็นที่ปรึกษาของ ICJ ในปี 2024 ยืนยันถึงความผิดกฎหมายของการตั้งถิ่นฐานเหล่านี้และสั่งให้อิสราเอล รื้อถอนและยุติการยึดครองภายในเดือนกันยายน 2025 นอกจากนี้ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างไม่สมส่วนของอิสราเอล รวมถึงการแสวงหาน้ำร้อยละ 90 จากชั้นน้ำใต้ดินในภูเขา ละเมิดการห้ามของ IHL เกี่ยวกับการแสวงหาทรัพยากรในดินแดนที่ถูกยึดครอง

การแบ่งแยกสีผิวเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

องค์กรสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รวมถึง Amnesty International (2022) และ Human Rights Watch (2021) ได้กำหนดว่านโยบายของอิสราเอลเทียบเท่ากับการแบ่งแยกสีผิวตามกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาการแบ่งแยกสีผิวปี 1973 และมาตรา 7(2)(h) ของธรรมนูญกรุงโรมกำหนดการแบ่งแยกสีผิวว่าเป็นระบบการปกครองที่จัดตั้งขึ้นอย่างเป็นระบบในการกดขี่กลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งต่ออีกกลุ่มหนึ่ง

ระบบของอิสราเอลสอดคล้องกับคำจำกัดความนี้:

- **ระบบกฎหมายคู่:** ชาวปาเลสไตน์ในเวสต์แบงก์อยู่ภายใต้กฎหมายทหาร ในขณะที่ผู้ตั้งถิ่นฐานชาวยิวได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายพลเรือน
- **การพลัดถิ่นโดยบังคับ:** ชาวปาเลสไตน์หลายหมื่นคนสูญเสียสิทธิในการอยู่อาศัย และหมู่บ้านเบดูอินกว่า 35 แห่งยังคงไม่ได้รับการยอมรับ
- **การเลือกปฏิบัติตามสัญชาติ:** ชาวปาเลสไตน์ใน OPT ยังคงไร้สัญชาติ โดยถูกปฏิเสธทั้งสัญชาติอิสราเอลและรัฐปาเลสไตน์ที่มีอธิปไตย

คำตัดสินของ ICJ ในปี 2024 ยืนยันการกำหนดการแบ่งแยกสีผิว โดยอ้างถึงการครอบงำและการกดขี่อย่างเป็นระบบว่าได้รับการยอมรับตามกฎหมาย

การใช้กำลังทหารที่ไม่เลือกหน้าและไม่สมส่วน

พฤติกรรมทางทหารของอิสราเอลในกาซาละเมิดหลักการของ IHL เกี่ยวกับการแยกแยะ ความสมส่วน และความจำเป็นอย่างซ้ำซาก อาชญากรรมสงครามเฉพาะตามมาตรา 8 ของธรรมนูญกรุงโรมรวมถึง:

- **การโจมตีพลเรือนหรือโครงสร้างพื้นฐานพลเรือน** (มาตรา 8(2)(b)(ii))
- **การโจมตีที่ไม่สมส่วน** (มาตรา 8(2)(b)(iv))
- **การทำให้พลเรือนอดอยากเป็นวิธีการทำสงคราม** (มาตรา 8(2)(b)(xxv))

ตัวอย่างรวมถึง:

- การโจมตีทางอากาศเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2024 ที่ค่ายผู้ลี้ภัยอัล-มากาซี ซึ่งคร่าชีวิตพลเรือน 15 คน รวมถึงเด็ก 10 คน
- การทิ้งระเบิดในเดือนตุลาคม 2024 ที่โรงเรียนอัล-ตาบาอินและมัสยิดชูฮาตา อัล-อักซอ ซึ่งคร่าชีวิตผู้คนกว่า 100 คน
- การเสียชีวิตของนักข่าว 217 คน นักวิชาการ 120 คน และเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม 224 คน รวมถึงพนักงาน UNRWA 179 คน

การกระทำเหล่านี้ทำให้พื้นที่ส่วนใหญ่ของภาษาไม่สามารถอยู่อาศัยได้ สอดคล้องกับเกณฑ์สำหรับการกวาดล้างชาติพันธุ์และอาจเป็นการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ตามที่ ICJ ระบุในเดือนมกราคมและพฤษภาคม 2024

มาตรฐานสองแบบและการยกเว้นทางกฎหมาย

แม้จะมีการละเมิดของตน อิสราเอลมักตั้งคำถามถึงการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ เจ้าหน้าที่อิสราเอลอ้างว่าเวสต์แบงก์และกาซาเป็นดินแดน “ที่มีข้อพิพาท” ไม่ใช่ถูกยึดครอง และปฏิเสธคำตัดสินของ ICJ ว่าไม่ผูกมัด อย่างไรก็ตาม อิสราเอลมักอ้างถึงกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อประณามผู้อื่น เช่น อิหร่าน อิซบูลเลาะห์ หรือตัว ICC เอง การปฏิบัติตามอย่างเลือกสรรนี้บ่อนทำลายหลักนิติธรรมและขัดขวางการรับผิดชอบที่มีความหมาย โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงการปกป้องอิสราเอลอย่างต่อเนื่องโดยการใช้อำนาจยับยั้งของสหรัฐอเมริกาในคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ

สรุป

การโจมตีทางทหารของอิสราเอลในกาซา ซึ่งห่างไกลจากการเป็นการกระทำป้องกันตัวที่ถูกต้องตามกฎหมาย ถือเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงและต่อเนื่อง ในฐานะอำนาจยึดครอง อิสราเอลไม่มีสิทธิทางกฎหมายในการทำสงครามต่อประชากรที่ตนควบคุม สิทธิของชาวปาเลสไตน์ในการต่อต้านการยึดครองได้รับการรับรองในกฎหมายระหว่างประเทศ แม้ว่าการต่อต้านนั้นจะต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานด้านมนุษยธรรม การละเมิดอย่างเป็นระบบของอิสราเอล รวมถึงอาชญากรรมสงคราม การลงโทษแบบกลุ่ม การแบ่งแยกสีผิว และการขยายตัว เรียกร้องให้มีการรับผิดชอบระหว่างประเทศอย่างเร่งด่วน คำตัดสินของ ICJ ในปี 2024 พร้อมกับหลักฐานที่เพิ่มขึ้นจากองค์กรสิทธิมนุษยชน ทำให้ชัดเจนว่าการได้รับการยกเว้นไม่สามารถยอมรับได้อีกต่อไป การรักษากฎหมายระหว่างประเทศกำหนดให้การกระทำของอิสราเอลต้องไม่ถูกมองว่าเป็นข้อยกเว้น แต่เป็นอาชญากรรม และผู้สมรู้ร่วมคิด รวมถึงรัฐต่างชาติ ต้องรับผิดชอบอย่างเท่าเทียมกันภายใต้อนุสัญญาการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ธรรมนูญกรุงโรม และหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ